

Det Norske Travselskap

Norsk avlsplan for varmblods travhester 2015

1 Innledning

Avlsarbeidet med hest er i Norge basert på sterke tradisjoner. Planmessig satsing fra DNT, interesserte oppdrettere, statskonsulenttjenesten, kåringsnemnder og utstillingsvesenet har fra tidlige tider lagt grunnlaget for dagens kvalitet på varmblods travhest i Norge.

I de senere tiår har prestasjoner og konkurranseresultater fått økt betydning, samtidig som tilgangen til frossen sæd fra internasjonale topphester har styrket avlen. Dette bidrar til at grunnlaget for å drive avl av hest er forandret. Norsk Hestesenter har tidligere vært ansvarlig for å utarbeide avlsplaner for alle hesteraser/typer som det drives organisert avl med i Norge.

Fra 1.1.2015 har DNT overtatt ansvaret for avlsarbeidet for egne raser.

Ved siden av å være retningsgivende for hvordan avlen skal drives i framtida, skal avlsplanene gi kunnskaper for utvalg av avlsdyr, gi regelverk og retningslinjer for avlsvurderingsnemnd/dommere, være et juridisk dokument ved klagesaker og være retningsgivende for tildeling av økonomisk støtte til avlsarbeidet.

Avlsplanene har vært virksomme siden 1995, med revisjon sist i 2005. De siste årene har vi sett en kraftig nedgang i tallet på bedekte hopper, på tross av aktiv bruk av virkemidler for å stimulere norsk varmblodsavl. Volumet på norsk varmblodsavl er også avhengig av at vi har nok hesteeiere.

Travsportens evne til å gi folk lyst til å eie travhester er derfor viktig.

Kvaliteten på norsk oppdrett har gått i riktig retning. Andelen som leverer godkjente mønstringsløp stiger, interessen for å kvalifisere til Klasseløpene er høy, og nivå og bredde er i riktig utvikling.

Norskfødte varmblodshester hevder seg også i utlandet. EM-triumf i 2014 i Frankrike er ett av flere høydepunkter. Ett av virkemidlene som skaper resultater er forholdsvis stor bruk av internasjonale topphingster ved hjelp av frossen sæd.

Et fortsatt løft av kvaliteten på norske avlshopper vil bety mye for muligheten til å nå avlsmålet. Det er viktig å ha dedikerte oppdrettere som satser og som forsyner markedet med gode unghester.

Samtidig er det avgjørende at hesteeiere vil satse på norsk oppdrett, derfor er også Sportsplanen med klare mål for norskfødte hester en del av helheten i arbeidet.

DNT har også organisert reiser til USA og Frankrike for å bidra til innkjøp av avlshopper og for å se aktuelle avlshingster. Slike og andre stimulanser blir også viktig framover.

2 Avlsarbeidet for norske varmblodstravere

2.1 Avlsmålet for norske varmblodstravere

Målet med avlsarbeidet er å videreutvikle en internasjonalt konkurransedyktig travhest ved å forbedre hestenes travprestasjon, holdbarhet, eksteriør, håndterbarhet/lynne, bevegelser i trav samt fruktbarhet.

Hovedformålet med avlsarbeidet er å oppnå genetisk framgang for de ulike egenskapene i forhold til intensjonene, slik de er nedfelt i avlsmålet.

Det Norske Travselskap har til formål å fremme en sunn utvikling for norsk travsport og utvikling av slike hesteslag som anses skikket til grunnlag for avl av en for landet nyttig hest.

Dette innebærer å sikre langsiktig avlsframgang for egenskaper i avlsmålet og samtidig søke å unngå negative effekter av innavl og derigjennom påta seg et langsiktig ansvar for rasen.

Det Norske Travselskap har også et mål om at det skal produseres flere norskfødte varmblodshester for å dekke etterspørselen etter slike hester. Konkret er målet en økning på 25 prosent innen 2019 i forhold til antall føll i 2014.

2.2 Virkemidler for valg av avlsdyr

2.2.1 Hopper

DNT har i motsetning til Frankrike ingen begrensninger for hvilke hopper som kan brukes i avl. Vi har likevel noen positive virkemidler.

2.2.1.1 DNTs Eliteavlshopper er en utmerkelse som henger høyt. Hele populasjonen vurderes hvert år og det er et mål at 1-5 nye DNTs Eliteavlshopper utnevnes årlig. Kriteriene bygger på den svenske ordningen og er målbare og konkrete. Disse er ikke offentliggjort. Utnevnelsene offentliggjøres og påskjønes ved diplom til eier av hoppa. De føres også i stamboka, i auksjonskataloger og kan brukes ved markedsføring av hester. Medlemmer av utvalget som finner Elitehoppene oppnevnes av Avlskomiteen i DNT som også skal godkjenne endringer av kriteriene.

2.2.1.2 Gjennom utstillingsvirksomheten til NHS premieres gode hopper, hingster, vallaker og unghester. Dette skjer i samarbeid med samarbeidsutvalg i de ulike regioner og etter retningslinjer gitt av Norsk Hestesenter. Resultatene rapporteres til Norsk Hestesenter. Det er ingen stor del av populasjonen som meldes på utstillingene, men dette er avlstiltak med stor tradisjonell og kulturell betydning mange steder i landet. De bidrar også til å heve kunnskapene rundt eksteriør.

2.2.2 Hingster

2.2.2.1 Krav til hingster som skal brukes i norsk avl

Hingstene som brukes i norsk avl skal tilfredsstillere registreringsreglementet i landet hingstene kommer fra.

Lov om husdyravl av 4. desember 1992 med Forskrift om godkjente (reinavla) dyr av hestefamilien som ble gjeldende f.o.m. 1.7.1994 og erstattet av Forskrift om godkjente (reinavla/registrerte) dyr av hestefamilien av 15.06.2001. I denne forskriften fastslås at krav til kåring gjelder for alle hingster og avlsretninger i Norge.

Fra 1.1 2015 er det innført en avlsvurdering som erstatter den tidligere kåringen.

2.2.2.2 Avlsvurdering av varmblodshingster

I det nye systemet vil alle hingster være godkjent for avl såfremt de ikke har noen av defektene som er definert på defektlista (se under punktet kassering/avlsforbud). Hingstene skal vises på en avlsvurdering for at hoppeeierne skal få mest mulig informasjon om hingstene. Det skal også gjennomføres en travprøve, gjerne med samme kusk på hestene. Dispensasjon fra travprøve kan gis.

Avlsvurdering gjennomføres om høsten og i februar.

Under avlsvurderingen skal hver hingst poengsettes. Høyeste poengsum er 100 poeng. Samtlige delpoeng for hver hingst vil bli offentliggjort.

Hingstene poengsettes etter følgende mal:

- Løpsprestasjoner: max 50 p
- Avstamning: max 30 p
- Eksteriør: max 10 p
- Helse: max 10 p

Hingstene som vises blir gradert etter følgende system:

- Meget høy avlsverdi (86-100 poeng)
- Høy avlsverdi (71-85 poeng)
- Middels avlsverdi (56-70 poeng)
- Lav avlsverdi (41-55 poeng)
- Meget lav avlsverdi (0-40 poeng)

Begrepet «egen hingst på egen hoppe» er nå tatt ut av forskriften i Mattilsynet som regulerer hesteavl (Forskrift om godkjente (reinavla/registrerte) dyr av hestefamilien).

Hingster som ønskes brukt i avl uten at de er vist for avlsvurdering må søke om dette til Det Norske Travselkap. Søknaden må vedlegges helseattest (samme krav til røntgen og veterinærsekk som ved avlsvurdering).

Hoppene kan være eid av andre enn hingsteieren. Hingster som ikke vises på avlsvurdering må løse bedekningslisens, røntgen og helseattest.

Godkjente hingster må ikke søke på nytt, men må betale en årlig bedekningslisens til DNT.

Avkommene etter disse hingstene vil miste følgende rettigheter:

- * oppdretterpremier
- * deltakelse i de klassiske årgangsløpene
- * deltagelse i Prinsesse Märta Louise pokalløp
- * deltagelse i Norsk Oaks
- * deltagelse i Jarlsberg Grand Prix
- * deltagelse i mønstringsløp
- * deltagelse i DNTs unghestserie

2.2.2.3 Bruk av hingst i KS

Fra hingster som skal brukes for første gang skal det før bruk tas sædprøve for bakteriologisk undersøkelse. I tillegg skal sædkvaliteten vurderes av stasjonsveterinær før bruk.

2.2.2.4 Import av frossensæd

Det kan søkes om import av frossensæd fra hingster som er vist på avlsvurderinger eller er godkjent for avl i følgende land: Sverige, Finland, Danmark, Frankrike, Italia, USA, Canada, New Zealand og Australia.

Søknaden sendes til Avlsvurderingsnemnda innen 1.mars. Hingster som tidligere er godkjent for import av sæd eller kåret i Norge trenger ikke søke på nytt.

Hingster fra andre land enn ovennevnte må vises fysisk på en avlsvurdering i Norge.

Utenlandsstasjonerte hingster som skal brukes i norsk avl må ha en agent, og det må betales en bedekningslisens til DNT hvert år.

Det vil ikke bli avkrevd spermaprøve fra hingster som søkes brukt med importssperma.

Avlsvurderingsnemnda vil skrive en protokoll der hingstens kvaliteter blir vurdert. Dette skjer i sammenheng med de fysiske avlsvurderingene. Hingstene vil bli klassifisert etter et enklere poengsystem enn det som brukes på avlsvurderingen.

2.2.2.5 Kvote for importsæd

Maksimal kvote for disse hingstene er 75 hopper.

2.2.2.6 Kassering/avlforbud

DNT beholder defektlista som allerede eksisterer i avlsplanen Disse defektene er:

pungbrokk, klapphingst, urhingst, bittfeil og alvorlige testikkelfeil.

Hingster med defekter som er nevnt på denne lista får avlsforbud. Eventuelle avkom etter slike hingster vil ikke kunne registreres i Det Norske Travselsskap.

Klapphingst, urhingst og hingster med store forskjeller i testikkelstørrelse og konsistens aksepteres ikke. Pungbrokk aksepteres ikke for hester yngre enn 10 år. Eiere av kårede hingster må, dersom hingsten får pungbrokk, umiddelbart rapportere dette til Norsk Hestesenter. Dette må gjøres klart for hingsteeiere ved tildeling av kåringsbrev. Alvorlige bittfeil aksepteres ikke, dvs overbitt eller underbitt der fortenner i over- og underkjeve ikke slites mot hverandre og dette ikke har årsak i skade. Osteochondrose i bakkne vurderes inn i planen når arvbarehet er fastslått.

Klinisk undersøkelse av testiklene gjennomføres i forbindelse med kåring. Ved førstegangs visning skal hingsten skal ha 2 testikler av normal størrelse, normalt leie i pungen, symmetriske og av normal konsistens. Rotasjon av en eller begge testikler er ikke uvanlig på noen hesterase. Lidelsen er ikke automatisk ekskluderende. Testikkelrotasjon skal beskrives og kan vektlegges hvis det påvises andre uregelmessigheter knyttet til sædstreng eller testikkel. Resultat fra sædprøve vil da telle med.

2.2.2.7 Bruk av embryo

Det sertifiseres ikke varmbloodstravere i Norge som er blitt til ved embryooverføring.

2.2.2.8 Bruk av sæd fra død hingst

Sæd fra død kåret/godkjent hingst kan benyttes ut avlssesongen det året hingsten døde samt påfølgende avlssesong.

3 Avlsstimulerende tiltak

3.1 Tiltak direkte til oppdretter

3.1.1 Oppdretterpenger utbetales i henhold til gjeldende regler.

3.1.2 En hingstekatalog med utførlige opplysninger om hingsten skal lages hvert år.

3.2 Sportslige tiltak

3.2.1 Mønstringsløp for norskfødte toåringer.

3.2.2 Egne unghestserier og løp i henhold til Sportsplanen med satsing på norskfødte hester.

3.2.3 Egne hoppeløp i henhold til Sportsplanen.

3.2.4 Spesielle avsløp og auksjonsløp som skal bidra til kvalitetsoppdrett og en akseptabel økonomisk ramme for oppdrettere og hesteeiere.

4 Avlsfaglig samarbeid på internasjonalt nivå

4.1 Forpliktende samarbeid med andre land

4.1.1 DNT er medlem i UET (Union Européenne du Trot) og dennes avlskomite.

4.1.2 DNT har fra 2007 en avtale med Le Trot om at norskfødte hester som tilfredstiller kravene til registrering i den franske stamboka har rettigheter i begge land.

4.1.3 DNT er medlem i Nordisk Travkomite og dens avlsseksjon.

4.1.4 DNT er med i World Trotting Conference.

5 Oppfølging av avlsplanen

5.1 Revisjon

5.1.1 Avlsplanen for varmbloods travet med vedlegg kan eventuelt revideres en gang per år.

5.1.2 En hovedrevisjon kan tidligst skje etter fem år og senest 10 år etter forrige revisjon.

5.2 Instruks for Avlsvurderingsnemnd og dommere

5.2.1 Avlsvurdering av hingster foregår etter den til enhver tid gjeldende avlsplan, samt reglement for utstillinger og bruksprøver.

5.2.2 Medlemmer av Avlsvurderingsnemnda oppnevnes av DNTs styre etter innstilling fra Avlskomiteen.

5.3 Klagebehandling av avlsvurdering

5.3.1 Vedtak som er fattet i medhold av forskriftene, gir klagerett i medhold av Forvaltningsloven av 10. Februar 1967, kap. VI. Klagefristen er 3 uker fra det tidspunktet underretning om vedtaket er kommet fram. Klagen sendes til det forvaltningsorgan som har fattet vedtaket.

Klage på avlsvurdering skal framsettes skriftlig til DNT ved Avlsvurderingsnemnda. Nemnda skal vurdere saken på nytt, med eventuelle nye saksopplysninger. Hvis vedtaket opprettholdes, går saken til Klagenemnda.

6 Opplysningsvirksomhet

6.1 Kurs i lag og forbund

6.1.1 Det er et kontinuerlig behov for skolering og faglig utdanning innen ulike områder av hesteavlen.

6.1.2 Sertifiseringsavdelingen i DNT skal bidra i lag og forbund med hjelp til kursing i eksteriør og valg av avlsdyr i tråd med avlsmålet.

6.2 Oppdretterseminar

DNT skal med samarbeidspartnere arrangere et årlig helgeseminar for faglig skolering og miljøbygging blant oppdretterne. Det skal brukes nasjonal og internasjonal ekspertise til fagforedrag.

Kunnskapsutveksling mellom praktikerne er et viktig element i arbeidet.